

13^ο ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ: “ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ‘08”

“Η Νέα Ενεργειακή Στρατηγική για την Επίτευξη των Στόχων στην Ε.Ε”

12-13 Νοεμβρίου 2008, Αθήνα

**Το 3^ο Πακέτο Απελευθέρωσης των Αγορών Ηλεκτρικής
Ενέργειας**

**Δρος Ευαγγέλου Λεκατσά
Προέδρου του ΔΣ του ΔΕΣΜΗΕ**

Τα 5 βασικά κείμενα του 3ου Πακέτου

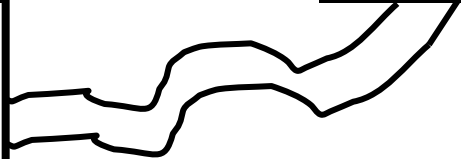
- ∅ Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council amending **Regulation (EC) No 1775/2005** on conditions for access to the natural gas transmission networks
- ∅ Proposal for a Directive of the EP and the Council amending **Directive 2003/54/EC** concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 96/92/EC
- ∅ Proposal for a Directive of the EP and the Council amending **Directive 2003/55/EC** concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC
- ∅ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing an **Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER)**
- ∅ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending **Regulation (EC) No 1228/2003** on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
(ACER)

COMMISSION

Επιτροπή της
Commission

Εθνική
Ρυθμιστική
Αρχή

Διατάξεις Ιδιοκτησιακού Διαχωρισμού (Ownership Unbundling)

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

- ∅ **κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς**

- ∅ **το ίδιο πρόσωπο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται:**
 - (i) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί επιχείρησης που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες **παραγωγής ή προμήθειας** και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε **διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς**

ή

 - (ii) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί **διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή επί συστήματος μεταφοράς** και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες **παραγωγής ή προμήθειας**

(Από το Άρθρο 9 παρ.1)

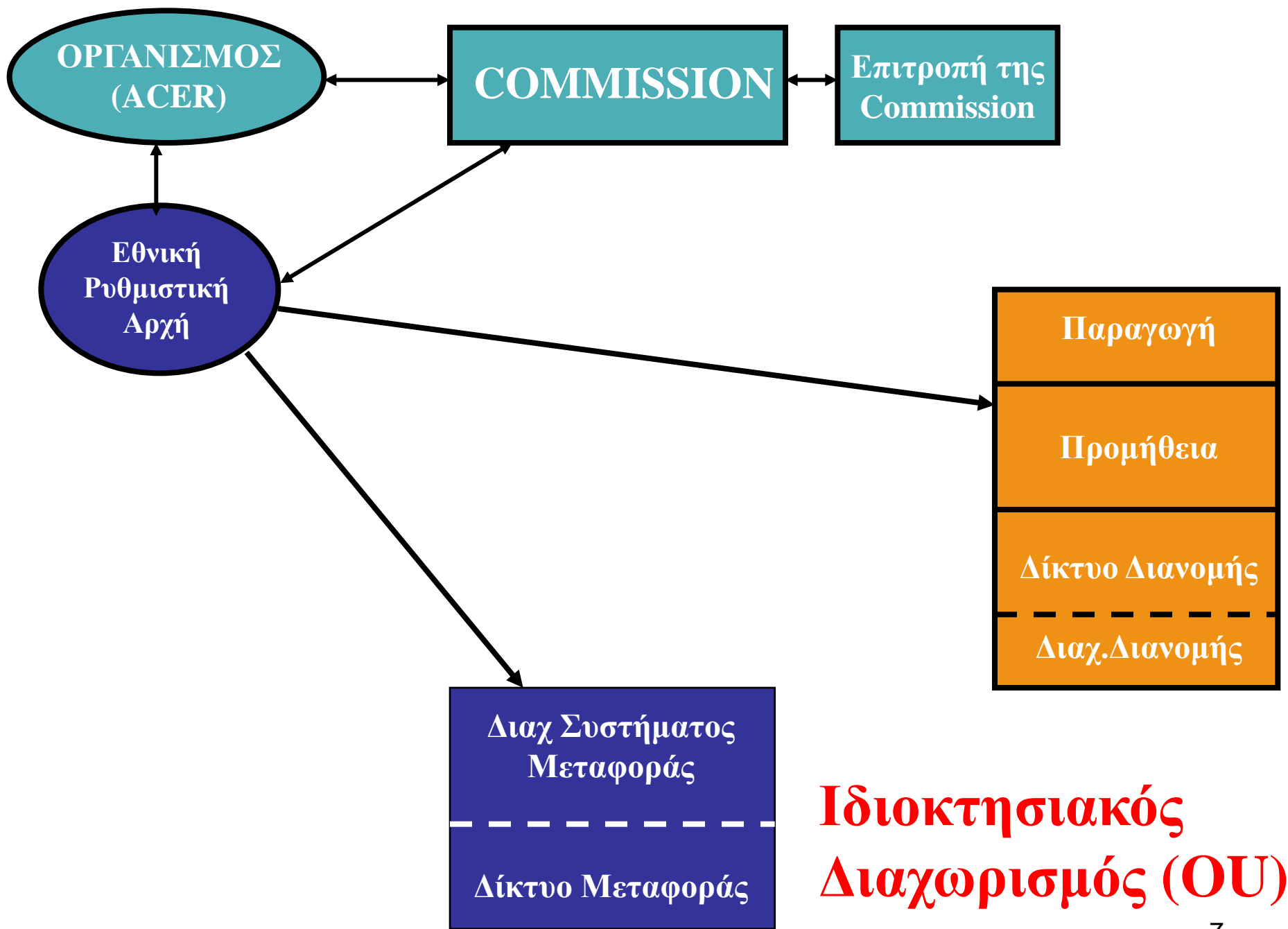
«εφόσον το πρόσωπο που αναφέρεται» παραπάνω

«είναι το κράτος μέλος ή άλλος δημόσιος φορέας, τότε δύο διαφορετικοί δημόσιοι φορείς που ασκούν έλεγχο, αφενός σε έναν **διαχειριστή συστήματος μεταφοράς** ή σε **σύστημα μεταφοράς** και, αφετέρου, σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες **παραγωγής ή προμήθειας**, δεν θεωρούνται ότι είναι το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα». (Από Άρθρο 9 παρ.6)

«Οι επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες **παραγωγής ή προμήθειας** δεν δικαιούνται σε καμία περίπτωση να αποκτούν τον έλεγχο ή να ασκούν οιοδήποτε δικαίωμα άμεσα ή έμμεσα επί **διαχωρισμένων διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς** στα κράτη μέλη τα οποία εφαρμόζουν» τα παραπάνω. (Από Άρθρο 9 παρ.12)

Διορισμός και πιστοποίηση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (Αρ.10)

- Προτού μια επιχείρηση εγκριθεί και διοριστεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, πρέπει να πιστοποιηθεί (Αρ.10 παρ. 1)
- Ο διορισμός των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς κοινοποιείται στην Επιτροπή και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αρ.10 παρ. 2)
- Οι ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν τη διαρκή συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 (**OU**), το άρθρο 13 (**ISO**) ή τα άρθρα 17 έως 23 (**ITO**). (Αρ.10 παρ. 4)
- Η ρυθμιστική αρχή κοινοποιεί αμελλητί στην Επιτροπή την ρητή ή σιωπηρή απόφαση σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, μαζί με όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την απόφαση (Αρ.10 παρ. 6)

Ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων (ISO) (Άρθρο 13 παρ.1)

Εάν το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν τη μη εφαρμογή του άρθρου 9 παράγραφος 1 (OU) και να διορίσουν ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος (ISO) ύστερα από πρόταση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς. Ο εν λόγω διορισμός υπόκειται στην έγκριση της Επιτροπής.

Ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων (ISO)

(Άρθρο 13 παρ. 5 και 6)

Εάν έχει διοριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος, ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς:

α) παρέχει κάθε σχετική συνεργασία και στήριξη στον ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος για την εκπλήρωση των καθηκόντων του

β) χρηματοδοτεί τις επενδύσεις τις οποίες αποφασίζει ο ανεξάρτητος διαχειριστής του συστήματος και εγκρίνει η ρυθμιστική αρχή ή συμφωνεί στη χρηματοδότησή τους από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο τρίτο, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος. Οι σχετικοί διακανονισμοί χρηματοδότησης υπόκεινται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής.

γ) μεριμνά για την κάλυψη της ευθύνης που αφορά τα πάγια στοιχεία του δικτύου, με εξαίρεση το μέρος της ευθύνης που αφορά τα καθήκοντα του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος

Σε στενή συνεργασία με τη ρυθμιστική αρχή, παρέχονται στην οικεία εθνική αρχή ανταγωνισμού όλες οι σχετικές εξουσίες για την αποτελεσματική επιτήρηση της συμμόρφωσης του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς με τις υποχρεώσεις του.

Διαχωρισμός ιδιοκτητών συστήματος μεταφοράς

(Άρθρο 14)

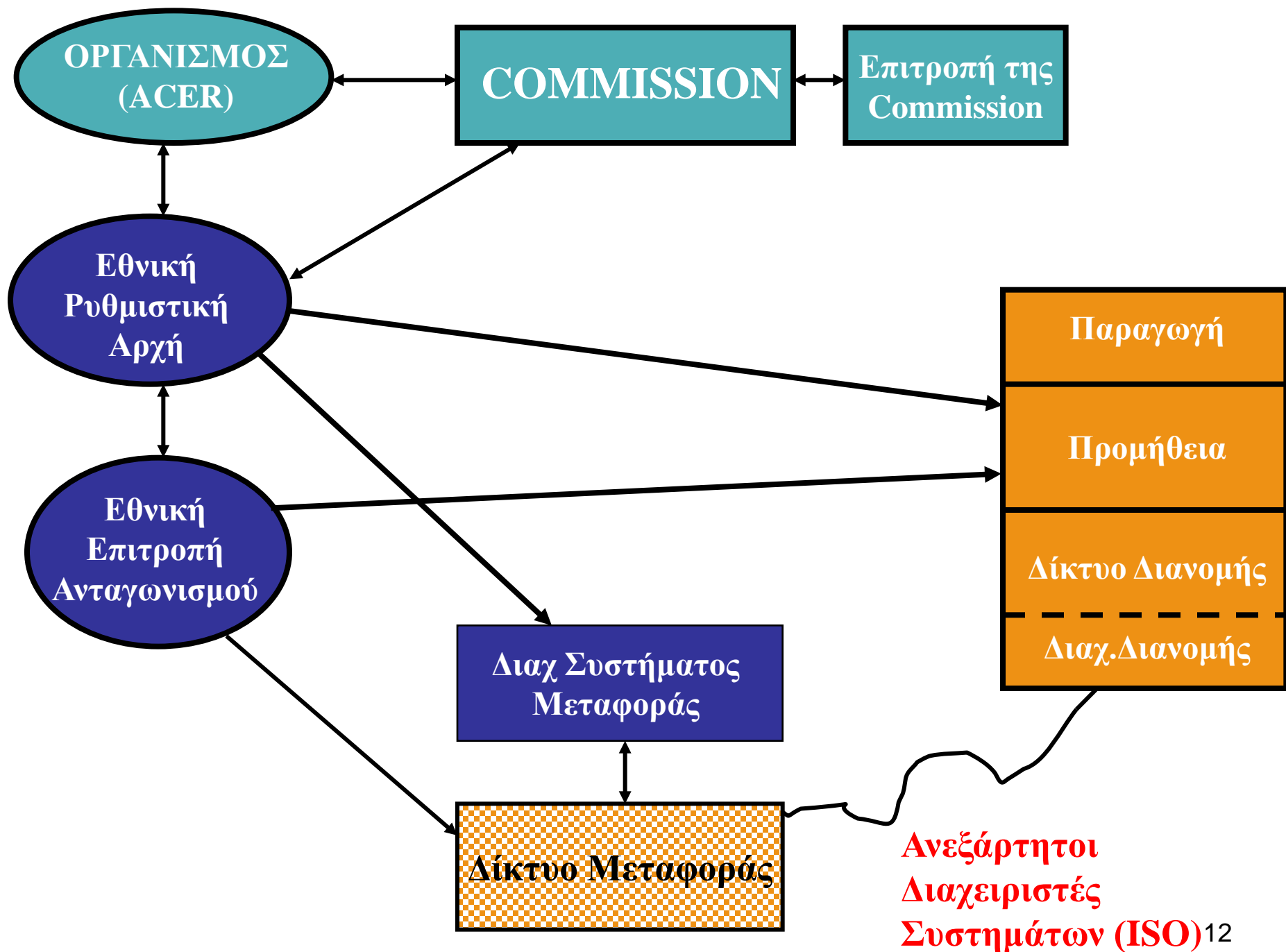
Ø Οι ιδιοκτήτες συστημάτων μεταφοράς που αποτελούν μέρος κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητοι, τουλάχιστον ως προς τη νομική μορφή, την οργάνωση και τη λήψη των αποφάσεών τους, από άλλες δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με τη μεταφορά.
(παρ.1)

Ø Τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση από τον ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε εταιρικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία είναι υπεύθυνη, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή λειτουργία της παραγωγής, της διανομής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (παρ. 2 α)

Διαχωρισμός ιδιοκτητών συστήματος μεταφοράς (Άρθρο 14)

∅ Ο ιδιοκτήτης συστήματος μεταφοράς καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, στο οποίο αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται για να αποκλείεται η μεροληπτική συμπεριφορά, και διασφαλίζει τη δέουσα παρακολούθηση της τήρησης του προγράμματος. (παρ. 2 γ)

∅ Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές για να διασφαλίζεται η πλήρης και αποτελεσματική συμμόρφωση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς. (παρ. 3)

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 17 παρ. 1)

Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς εξοπλίζονται με όλους τους **ανθρώπινους, υλικούς και οικονομικούς** πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας και την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ειδικότερα:

α) Τα πάγια στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, **συμπεριλαμβανομένου του δικτύου μεταφοράς, είναι ιδιοκτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.**

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 17 παρ. 1)

β) Το προσωπικό που είναι απαραίτητο για την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, προσλαμβάνεται από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.

γ) Η εκμίσθωση προσωπικού και η παροχή υπηρεσιών προς οποιοδήποτε και από οποιοδήποτε άλλο μέρος της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης απαγορεύεται.

Ωστόσο αυτό δεν εμποδίζει το διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να παρέχει υπηρεσίες στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση εφόσον η παροχή των υπηρεσιών αυτών:

Ø δεν προβαίνει σε διακρίσεις εις βάρος άλλων χρηστών, διατίθεται σε όλους τους χρήστες υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις και δεν περιορίζει, στρεβλώνει ή παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό κατά την παραγωγή ή προμήθεια, και

Ø οι όροι και οι προϋποθέσεις τους έχουν εγκριθεί από τη ρυθμιστική αρχή.

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 17 παρ. 3, 4, 5, 6)

- 3** Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς οργανώνονται με τη νομική μορφή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ.
- 4** Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν πρέπει να επιφέρει σύγχυση, με την ταυτότητα, τις ανακοινώσεις, τα σήματα και τις εγκαταστάσεις της εταιρείας του, όσον αφορά την ιδιαίτερη ταυτότητα της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ή μέρους αυτής
- 5** Ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς δεν μοιράζεται συστήματα πληροφορικής ή εξοπλισμό, χώρους και συστήματα ασφαλείας για την πρόσβαση με κανένα τμήμα της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης ούτε χρησιμοποιεί τους ίδιους συμβούλους ή εξωτερικούς εργολάβους για συστήματα πληροφορικής ή εξοπλισμό και συστήματα ασφαλείας.
- 6** Οι λογαριασμοί των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ελέγχονται από ελεγκτή άλλον από εκείνον που ελέγχει την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση ή μέρος της.

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 18 παρ. 1)

1. Με την επιφύλαξη των αποφάσεων του **εποπτικού οργάνου** δυνάμει του άρθρου 20 :
 - Ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς διαθέτει ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση, όσον αφορά τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, συντήρηση ή ανάπτυξη του δικτύου.
 - Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς έχει την αρμοδιότητα να συγκεντρώνει χρηματικούς πόρους στην κεφαλαιαγορά, ιδίως μέσω δανεισμού και αύξησης του κεφαλαίου.

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 18 παρ. 3)

3. Οι θυγατρικές της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης που εκτελούν δραστηριότητες παραγωγής ή εφοδιασμού δεν έχουν καμία άμεση ή έμμεση συμμετοχή στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς. Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς δεν έχει ούτε άμεση ούτε έμμεση συμμετοχή σε καμία θυγατρική της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης που εκτελεί δραστηριότητες παραγωγής ή εφοδιασμού, ούτε λαμβάνει μερίσματα ή άλλο οικονομικό όφελος από αυτή τη θυγατρική.

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 19 παρ. 1 και 3)

1. Οι αποφάσεις σχετικά με το διορισμό και την ανανέωση, οι όροι εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και της διάρκειας της περιόδου απασχόλησης των υπευθύνων για τη διαχείριση ή/και των μελών των διοικητικών οργάνων του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς λαμβάνονται από το **εποπτικό όργανο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς** που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 20.
3. Τα πρόσωπα που διοικούν τον διαχειριστή (ΙΤΟ) «δεν πρέπει να κατέχουν καμία επαγγελματική θέση ή ευθύνη, συμφέρον ή επιχειρηματική σχέση, άμεσα ή έμμεσα, που να συνδέεται με την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση ή οποιοδήποτε μέρος της...για διάστημα τριών ετών πριν από το διορισμό τους»

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

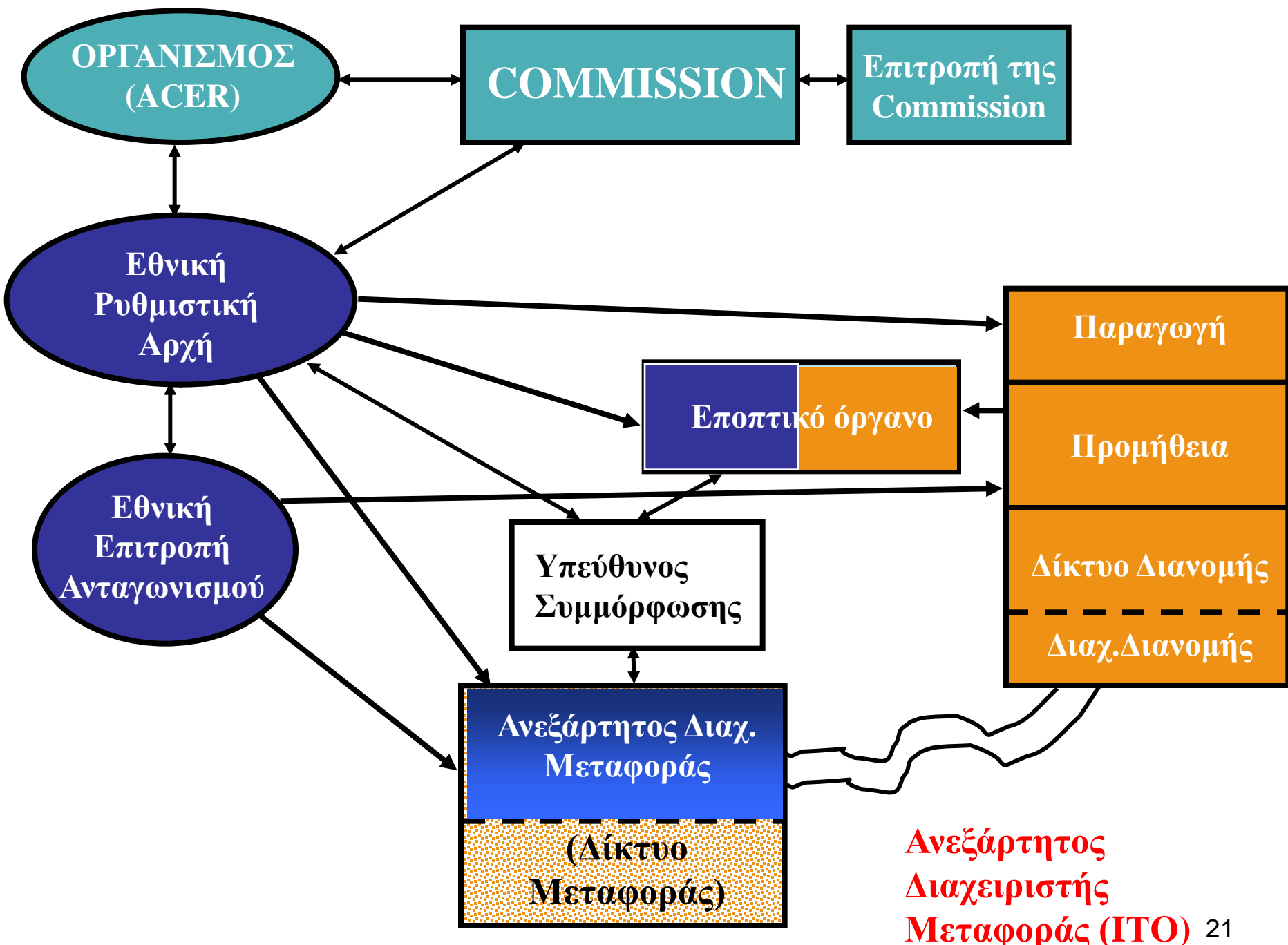
(Άρθρο 20, Εποπτικό Όργανο, παρ. 1)

Ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς έχει εποπτικό όργανο υπεύθυνο για τη λήψη των αποφάσεων που μπορεί να έχουν σημαντική επίπτωση στην αξία των πάγιων στοιχείων των μετόχων στο πλαίσιο του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ειδικότερα των αποφάσεων σχετικά με την έγκριση του ετήσιου σχεδίου χρηματοδότησης, το επίπεδο χρέωσης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και το ύψος των μερισμάτων που διανέμονται στους μετόχους. Από τις αποφάσεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα του εποπτικού οργάνου εξαιρούνται αυτές που έχουν σχέση με τις καθημερινές δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και τη διαχείριση του δικτύου, ή που έχουν σχέση με τις δραστηριότητες που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου το οποίο αναπτύσσεται σύμφωνα με το άρθρο 22.

Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς (ΙΤΟ)

(Άρθρο 21, Πρόγραμμα συμμόρφωσης και υπεύθυνος συμμόρφωσης)

- Το εποπτικό όργανο διορίζει έναν υπεύθυνο συμμόρφωσης. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προγράμματος συμμόρφωσης
- Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς καταρτίζουν και εκτελούν πρόγραμμα συμμόρφωσης στο οποίο αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται προκειμένου να αποκλείεται η διακριτική συμπεριφορά και να διασφαλίζεται η κατάλληλη παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς το εν λόγω πρόγραμμα. Στο πρόγραμμα καθορίζονται οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις των υπαλλήλων για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Υπόκειται δε στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής. Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της εθνικής ρυθμιστικής αρχής, η συμμόρφωση προς το πρόγραμμα υπόκειται στον ανεξάρτητο έλεγχο του υπευθύνου συμμόρφωσης.

**Ανεξάρτητος
Διαχειριστής
Μεταφοράς (ΙΤΟ)** 21

Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (Άρθρο 34)

Κάθε κράτος μέλος ορίζει μία εθνική ρυθμιστική αρχή σε εθνικό επίπεδο.

Τα κράτη μέλη εγγυώνται την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής και διασφαλίζουν ότι ασκεί τις εξουσίες της με αμεροληψία και διαφάνεια.

Διασφαλίζουν επίσης ότι το προσωπικό της και όλα τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκησή της:

Ø ενεργούν ανεξάρτητα από οποιοδήποτε αγοραίο συμφέρον και

Ø δεν ζητούν ούτε λαμβάνουν απευθείας οδηγίες από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα κατά την άσκηση των ρυθμιστικών καθηκόντων τους

Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (Άρθρο 34)

- ∅ Η ρυθμιστική αρχή μπορεί να λαμβάνει αυτόνομες αποφάσεις, **ανεξάρτητα από κάθε πολιτικό οργανισμό**, διαθέτει αυτονομία στην εκτέλεση του προϋπολογισμού, και επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων της,
- ∅ Η ανώτερη διοίκησή της διορίζεται για τουλάχιστον **πέντε έτη** και είναι δυνατόν να απαλλαγεί από τα καθήκοντά της, διαρκούσης της θητείας της, μόνον εφόσον δεν πληροί πλέον τους όρους που ορίζονται στο παρόν άρθρο ή εάν κριθεί ένοχη για σοβαρό παράπτωμα βάσει του εθνικού δικαίου.

Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (Άρθρο 36)

- Ø Διασφαλίζει τη **συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και διανομής και, όπου συντρέχει περίπτωση, των ιδιοκτών των συστημάτων, καθώς και των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας προς τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την παρούσα οδηγία και από κάθε άλλη συναφή κοινοτική νομική πράξη, μεταξύ άλλων όσον αφορά διασυνοριακά θέματα**
- Ø Συμμορφώνεται προς τις σχετικές, νομικά δεσμευτικές αποφάσεις του **Οργανισμού και της Επιτροπής**
- Ø Εξασφαλίζει ότι δεν υπάρχουν **διασταυρούμενες επιδοτήσεις** μεταξύ των δραστηριοτήτων μεταφοράς, διανομής και προμήθειας
- Ø Παρακολουθεί τα επενδυτικά προγράμματα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και την διαφάνεια των εταιρειών
- Ø Παρακολουθεί τον **βαθμό ανοίγματος της αγοράς και του ανταγωνισμού** σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής

Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (Άρθρο 36, παρ. 3, ISO)

- Παρακολουθεί τη συμμόρφωση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς (ΙΣΜ) και του ISO και τις μεταξύ τους σχέσεις
- Διαθέτει εξουσία διενέργειας επιθεωρήσεων, ακόμη και χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση, στις εγκαταστάσεις του ΙΣΜ και στις εγκαταστάσεις του ISO
- Επιβάλλει κυρώσεις ή προτείνει την επιβολή κυρώσεων έως 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών του ISO στον ISO ή έως 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών της **κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης (ΚΟΕ)** στην κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, ανάλογα με την περίπτωση, για τη μη συμμόρφωση με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας
- Διαθέτει κατάλληλα δικαιώματα διενέργειας ερευνών και συναφείς αρμοδιότητες να εντέλλεται τη διευθέτηση διαφορών

Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (Άρθρο 36, ΙΤΟ)

- ∅ Παρακολουθεί τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, συμπεριλαμβανομένων των δανείων, μεταξύ της ΚΟΕ και του διαχειριστή ΙΤΟ
- ∅ Εγκρίνει όλες τις εμπορικές και οικονομικές συμφωνίες μεταξύ της ΚΟΕ και του ΙΤΟ υπό τον όρο ότι είναι σύμφωνες με τις συνθήκες της αγοράς
- ∅ Ζητεί αιτιολόγηση από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση όταν ειδοποιείται από τον **υπεύθυνο συμμόρφωσης**. Η εν λόγω αιτιολόγηση περιλαμβάνει κυρίως αποδεικτικά στοιχεία ότι δεν σημειώθηκε καμία μεροληπτική συμπεριφορά προς όφελος της ΚΟΕ
- ∅ Αναθέτει όλα ή συγκεκριμένα καθήκοντα του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σε ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος (ISO) σε περίπτωση διαρκούς παραβίασης από το διαχειριστή συστήματος μεταφοράς των υποχρεώσεων που υπέχει δυνάμει της παρούσας οδηγίας, ιδίως σε περίπτωση κατ' εξακολούθηση μεροληπτικής συμπεριφοράς προς όφελος της ΚΟΕ.

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο (Άρθρο 49)

- Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο [18 μήνες μετά την έναρξη ισχύος].
- Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων, καθώς και πίνακα αντιστοιχίας μεταξύ των εν λόγω διατάξεων και των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.